

2. Маловичко А.С. Ризик-менеджмент підприємств: його цілі, функції, завдання / А.С. Маловичко // Формування ринкової економіки в Україні. – Львів: ІНТЕРЕКО, 2004. - Вип. 13 – С. 600-609.

3. Пирог О.В. Порівняльні аспекти методів оцінки інвестиційної привабливості об'єктів інвестування / О.В. Пирог // Вісник Сумського національного університету. Серія: Фінанси і кредит. - Суми, 2005. - №1 - С. 41-44.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

**Мороз С.Г., аспірант
Харківський аграрний університет ім. В.В. Докучаєва**

Найважливішою характеристикою конкуренції, в якій відображається її сутність, є рівень конкурентоспроможності, яка виступає найважливішим механізмом ринкової економіки. У ринковій системі господарювання категорія конкурентоспроможності є однією з головних, оскільки в ній концентровано виражаються економічні, науково-технічні, виробничі, організаційно-управлінські, маркетингові можливості як окремого суб'єкта господарської діяльності, так і економіки країни.

Нині це питання для України має загальнодержавне значення, адже конкурентоспроможність вітчизняної продукції – це проблема не лише окремих товаровиробників, а й національної безпеки в цілому. По відношенню до сільського господарства, то забезпечення його конкурентоспроможності набуло масштабів продовольчої безпеки нації. А тому природним є той факт, що зазначена проблема останнє десятиліття широко обговорюється в науковій спільноті, особливо економістами – аграрниками.

За весь період досліджень, які ведуться вченими різних країн, єдиного визначення поняттю «конкурентоспроможність» не надано. Більше того – майже кожен науковець намагався дати своє трактування цьому терміну. Внаслідок цього нині існує чимало визначень даної категорії, які іноді зовсім не схожі між собою.

Як правило, значення конкурентоспроможності в переважній більшості використовується з приналежністю до якогось об'єкта. Отже, сама по собі дана категорія не існує, а виникає лише при наявності декількох відносно однорідних економічних субстанцій та в

процесі порівняння їх між собою.

Спробуємо систематизувати визначення цього поняття та виділити основні підходи, які, на нашу думку, склалися в сучасній науці по відношенню до категорії «конкурентоспроможність». Нами виділено наступні підходи (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні підходи до визначення категорії
«конкурентоспроможність»**

Підхід до визначення конкурентоспроможності	Суть підходу
1. На основі конкурентних переваг (порівняльний)	Конкурентоспроможність – це здатність випереджати інших суб'єктів конкуренції за рахунок певних конкурентних переваг
2. На основі задоволення певних потреб	Конкурентоспроможність – це здатність задовольняти певні потреби та вимоги суб'єктів ринку
3. На основі економічної ефективності та стійкості розвитку	Конкурентоспроможність – це здатність забезпечувати певний рівень економічної ефективності та стійкості розвитку економічних суб'єктів і об'єктів
4. На основі здатності конкурувати	Конкурентоспроможність – це здатність суб'єкта (об'єкта) конкурувати та виживати в конкурентній боротьбі

У той же час, на наш погляд, всі бачення необхідно розглядати через призму галузевої приналежності. Мова йде про те, що не кожен із зазначених підходів може застосовуватися та мати місце у будь-якій галузі економіки. Справа у тім, що на сьогодні в Україні розвиток галузей економіки є неоднаковим – одні досягли високого рівня, займають високу частку у ВВП, впроваджують інновації тощо; інші – знаходяться на досить низькому рівні, при цьому майже не нарощуючи обсяг виробленої продукції та балансуючи між збитковістю та прибутковим виробництвом. Відповідно й конкурентоспроможність для суб'єктів та продукції окремих галузей має різну спрямованість.

Стосовно галузі сільського господарства та тваринництва зокрема, вважаємо, найбільш прийнятним є третій підхід, за якого

конкурентоспроможність пов'язана, у першу чергу, з його прибутковістю та досягненням економічної ефективності.

Справа у тому, що основна проблема відсутності росту виробництва продукції тваринництва – це її збитковість, а тому необхідною та найпершою умовою для забезпечення певного рівня її конкурентоспроможності є прибутковість такого виробництва. Отже, конкурентоспроможність у тваринництві означає «життєздатність»

Академік НААН України Б.Й. Пасхавер вважає, що найбільш узагальнене тлумачення поняття «конкурентоспроможність» варто базувати на класичних категоріях економічної теорії: вартості та ціни. Загальновідомо, що вартість - суспільно визнані витрати, а закон вартості - закон цін. Отже, ціна ринкової рівноваги попиту і пропозиції є межею суспільного визнання витрат. Звідси витікає, і ми з цим цілком погоджуємось, що надлишок ціни над витратами (прибуток) - свідчення конкурентності, а перевищення витрат над ціною (збитковість) – неконкурентності.

Погоджуємось також із рядом прихильників зазначеного підходу, які визначають конкурентоспроможність як можливість тривалий час відстоювати власні переважні позиції в галузі завдяки наявності ефективної стратегії, або здатність діяти в довгостроковому періоді на ринку та отримувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва, підтримки продукції на високому якісному рівні і стимулювання працівників. Крім цього, вважаємо, що решта підходів до поняття конкурентоспроможності, які в основному засновані на змагальності суб'єктів між собою, не в повній мірі можуть застосовуватися до галузі тваринництва ще й тому, що у самій галузі нині немає повноцінної конкуренції та суперництва між виробниками, адже вони у переважній більшості (особливо виробники м'яса ВРХ та свиней) є збитковими. Конкуренція у даному випадку має місце між посередниками та переробними підприємствами. Проте, це не означає, що виробники продукції тваринництва не повинні прагнути до нарощування конкурентоспроможності. Прибутковість виробництва забезпечить мінімальний запас конкурентоспроможності, маючи який можна виходити на нові її рівні.

Нуковий керівник – к.е.н, професор Шиян В.Г.